

... A LES FONTETES

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la serra
de mariola

butlletí trimestral del parc natural de la serra de mariola
núm. 6, primavera 2019

Grans oliveres al terme d'Alfafara [foto: M. Vives]

SUMARI

02

EDITORIAL

... d'aquesta primavera

03

OPINIÓ: JOSEP SEMPERE I CASTELLÓ

La Mariola

04

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

Alguns dels treballs realitzats
entre abril i juny

06

PROJECTES SINGULARS

Control de flora exòtica invasora

08

COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ...

Activitats de promoció i interpre-
tació, divulgació i formació

Projecte CRAN (cadires de rodes
adaptades per a la natura)

10

PER CONÈIXER, PER CONSERVAR...

Coneixes els crancs de riu? Saps
què són els ofegabous?

12

QUÈ HA PASSAT?

Incendi al Preventori

EDITORIAL

... d'aquesta primavera

Aquesta estació ha sigut peculiar, prou peculiar. De fet, després d'un hivern tan sec, necessàriament s'esperaven les aigües amb candeleta. I les pluges van vindre coincidint amb la Setmana Santa, uns dels períodes més intensos en el que a ús públic es refereix, amb la qual cosa aquest període va quedar condicionat en sentit ampli, i per exemple des del punt de vista de l'afluència de visitants, va provocar una intensificació molt notable a la següent setmana de Pasqua. Al mes d'abril, les precipitacions registrades varien des dels 180 l/m² de les zones més occidentals de la serra fins als molts més de 300 de les zones interiors i de la cornisa nord-oriental. En tots els casos el màxim es va enregistrar el dia 21 o la vespra (amb el mateix gradient, des dels 50 l/m² a Ull de Canals o Banyeres fins als vora 190 a la Valleta d'Agres).

Cal fer notar que la tendència de concentració de les pluges i un augment del caràcter de torrencialitat d'aquestes. És un dels fets més remarcables, ja que a la primavera ha plogut molt però en pocs dies, i no ha tornat a ploure de manera significativa. I per necessitat, a aquesta situació s'ha de supeditar conscientment la gestió de l'espai natural protegit. Veurem també a l'estiu com les onades de calor superen els tres dies de mitjana i acurten la freqüència entre una i d'altra? Siga com a metàfora o siga de manera realista, direm que esperem que l'aigua no deixi de brollar «... a les fontetes».

Dades d'AVAMET, abril 2019: Alcoi (Benissaidó): mensual 192,6 mm, màx. en un dia 71,4 mm; Cocentaina (9 Oliveres): mensual 183,0 mm, màx. en un dia 62,6 mm; Muro (Font del Baladre): mensual 263,4 mm, màx. en un dia 120,2 mm; Agres (Bonell): mensual 270,7 mm, màx. en un dia 108,4 mm; Càmping de Mariola: mensual 329,2 mm, màx. en un dia 112,6 mm; La Rambla: mensual 203,8 mm, màx. en un dia 71,8 mm; Bocairent (la Canaleta): mensual 325,6 mm, màx. en un dia 116,0 mm; Banyeres (IES): mensual 184,6 mm, màx. en un dia 59,2 mm.

La Mariola

La vinculació de Banyeres a la nostra serra és inherent a l'aparició de l'ésser humà en aquestes terres. L'assentament dels primers habitants va estar condicionat, clarament, per la riquesa i possibilitats que ofería aquest medi. Al llarg dels segles, la simbiosi entre la població i la Serra ha sigut perfecta. Mentre una feia possible la neteja i un estat de conservació òptim de l'altra, la segona abastia de multitud de recursos a la primera.

Tan consubstancial ha sigut la relació entre el poble i la terra que, l'any 1993, el Ple de l'Ajuntament decideix canviar el nom de la localitat a Banyeres de Mariola, com a única denominació oficial. Hem celebrat ja un quart de segle del nou topònim, on la serra és part definitòria del nom de la població.

A nivell general, i amb la intenció de regular i mantenir un equilibri, el 8 de gener de 2002 es declarava el Parc Natural de la Serra de Mariola, amb la protecció de vora 17.000 hectàrees, al llarg dels termes d'Agres, Alcoi, Alfafara, Banyeres de Mariola, Bocairent, Cocentaina i Muro. La creació del PN va induir la instal·lació d'un Centre d'Interpretació del Parc, que es va ubicar al Mas d'Ull de Canals, a Banyeres de Mariola. Cal dir que per a la nostra població, aquest recurs, també ha suposat un motiu d'arribada d'excursionistes i turistes. Un punt d'informació necessari per a visitants, però també per al veïnat que acudeix per aclarir dubtes sobre usos i gaudi.

Perquè aquesta declaració perfilava la forma de contacte entre les poblacions i la Serra. No obstant, el veïnat de Banyeres de Mariola ha pogut continuar disfrutant d'aquest gran privilegi natural d'una manera quotidiana i diària: eixir a córrer per la Mallaeta, passejar fins a l'ermita de Sant Antoni, anar a la Font de la Coveta, caminar per l'Ansarí, gaudir en estiu d'una nit a la fresca al Pinar del Parat o al Poblet...

Perquè l'estima a la Mariola va més enllà dels kilòmetres quadrats que tinga actualment el terme municipal dins del Parc. És la proximitat, la quotidianitat i els vincles personals amb la terra (les carrasques i les pinades, els bancals, les fonts, els masos, el riu, les casetes, els tossals...) que fan la Mariola tan nostra.

Gràcies a tot el personal del Parc, en els diferents àmbits d'actuació, per anar consolidant el Parc Natural de la Serra de Mariola dins del País Valencià. Des dels ajuntaments continuarem col·laborant amb l'equip de gestió, i treballarem en la conscienciació del veïnat de la gran riquesa natural que tenim, impulsant un ús racional de la Mariola.

Josep Sempere i Castelló

Alcalde president de l'Ajuntament de Banyeres de Mariola

Fonteta del Tio Rufino [foto: Parc Natural]

TREBALLS DE MANTENIMENT I CONSERVACIÓ DESTACATS

Alguns dels treballs duts a terme entre els mesos d'abril i juny

En aquest període es poden citar alguns treballs més dedicats a punts d'interés o equipaments d'ús públic, a més dels habituals desbrossaments selectius de vegetació anual cap al final de l'estació.

En primer lloc es pot citar la construcció o la reparació de baranes de fusta com a millora de la seguretat a diferents indrets com la ruta verda (pista forestal de l'Ombria de Mariola), el perímetre del refugi de Montblanc, tots dos a Agres, i a l'accés al Centre d'Informació del Parc Natural, al mas d'Ull de Canals.

També a la ruta verda del Parc Natural, es va mirar de millorar la fonteta del Tio Rufino, una fonteta molt temporal però on probablement s'estava perdent aigua des de l'alcavó fins al punt d'eixida que es va bastir després de la construcció de la pista forestal a finals de la dècada dels setanta, i a més es va netejar l'alcavó del

Tros dels Baltasars (prop del més conegut Tros de Pota), com un punt d'interès per a la fauna.

Es pot dir que s'inicia un conjunt d'actuacions de diferent índole dedicades a la millora de la ruta verda del Parc Natural, una de les més emblemàtiques dins de la tradició excursionista de la Mariola, com a una primera fase que vindrà acompanyada més avant per treballs previstos de millora de la senda pròpiament.

Al llarg d'aquest període es va aprofitar per a eliminar cartelleria vella o obsoleta a diferents paratges de l'ample i llarg de la serra, amb la intenció d'eliminar elements amb impacte visual al paisatge.

Quant als desbrossaments anuals, cal dir que des de l'any passat s'intenta ajustar al màxim el calendari de treballs tenint en compte la fenologia de les espècies, amb la intenció de respectar el cicle i l'òptim de floració i fructificació, de manera compatible amb els criteris de conservació de la biodiversitat.

Així aquests desbrossaments s'iniciaran durant el mes de juny i tindran la seua continuïtat més avant. Els paratges on se sol actuar periòdicament són l'entorn del mas d'Ull de Canals, el mas de Galbis, l'àrea del Preventori, la de la Font de Mariola, l'assegador del Pla de Santa Bàrbera, l'assegador de la Font Freda, l'àrea del Convent d'Agres, el camí de les Casetes de Mariola...

Rodal d'*Ailanthus altissima* sense tractament [foto: Parc Natural]

PROJECTES SINGULARS

Control de flora exòtica invasora

Al PN de la Serra de Mariola es continua amb el programa de control de flora exòtica invasora, amb la implicació directa de les brigades adscrites a la Xarxa Natura 2000, com s'ha vingut realitzat des d'almenys fa cinc anualitats de manera sistemàtica. Els objectius són el control d'*Ailanthus altissima* i *Robinia pseudoacacia* als punts on ja s'ha intervingut anys enrere per al control o l'eradicació, i la localització i inici del protocol a nous punts on es considere oportú i viable el control com a llocs de dispersió i l'eradicació. Aquestes espècies es troben a l'annex II del Decret 213/2009, de 20 de novembre, del Consell, pel qual s'aproven mesures per al control d'espècies exòtiques invasores.

A la primavera s'ha dut a terme un nou repàs dels nuclis d'actuació, dels dos que es realitzen anualment, i s'ha actuat amb el primer tractament a zones com l'àrea recreativa de l'ermita de Sant Cristòfol. Cal dir que el mateix protocol contempla la necessitat d'actuar reiteradament, temporada rere temporada sobre els mateixos nuclis, perquè el resultat siga visible a mitjà termini, i es pot dir a partir de l'experiència que després d'uns quatre o cinc anys s'observa resultat.

Moment a l'inici de la campanya [foto: J. M. Segura, Museu d'Alcoi]

PROJECTES SINGULARS

Nova campanya d'intervenció arqueològica al Cabeço de Mariola

Des de mitjans del mes de juny i durant quatre setmanes, s'ha dut a terme la tercera campanya d'aquesta segona fase d'excavacions al jaciment del Cabeço de Mariola, per part de l'equip del catedràtic de la Universitat d'Alacant Ignasi Grau, i del Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi, amb el seu director Josep Maria Segura. Amb aquesta, conclou un conjunt d'accions desenvolupades al llarg de sis campanyes, que han donat ja molta informació sobre l'època d'ocupació d'aquest assentament en època ibèrica i l'inici de l'ocupació romana d'aquest territori, i molta més que caldrà extraure a partir del treball a laboratori.

Paral·lelament, com a col·laboració i a iniciativa de l'Ajuntament d'Alfafara, s'ha dut a terme l'execució d'una proposta dirigida a la promoció i la posada en valor d'aquest recurs mitjançant un itinerari interpretatiu, que ha sigut batejat com la «senda dels ibers», des del poble fins al jaciment, aprofitant els senders homologats preexistents, i dotant-lo de recursos gràfics interpretatius per a la visita.

CONNECTA AMB LA NATURA I MILLORA LA TEUA SALUT
CONECTA CON LA NATURALEZA Y MEJORA TU SALUD

18:00 h
30/04/2019
Avda. del 25 d'abril, 4
l'edifici del cementiri municipal, Baneres de Mariola

PASSEJADA FINS A MASQI PER A GAUDIR D'UNA CLASSE DE IOGA DE LA MÀ DE SONIA FERRE, GERENT D'AQUEST ALLOTJAMENT CERTIFICAT AMB LA MARCA PARCS NATURALS. PASSO HASTA MASQI PARA DISFRUTAR DE UNA CLASE DE YOGA DE LA MANO DE SONIA FERRE, GERENTE DE ESTE ALQUILAMIENTO CERTIFICADO CON LA MARCA PARCS NATURALS

Places MOLT limitades. Inscripció a / *Plazas MUY limitadas. Inscripción en:*
serra_mariolaegva.es - 96 593 79 61

Col·laboradors / *Colaboradores:*
MASQI
THE ENERGY HOUSE

@GVAparcs
GVAParcsNaturals
parquesnaturales.gva.es

GENERALITAT VALENCIANA
parc natural de la serra de mariola

EUROPEAN DAY OF PARCS

10:00 h.
18/05/2019
Alfafara,
Carrer de la Moteta

RUTA GUIADA PER UN DELS RACONS MÉS OMBRIVOLS DE LA SERRA, DES D'ALFAFARA, PASSANT PEL PARATGE DE LA FONT DEL TARRAGÓ, LA PENYA DEL XORRO, FINS EL RACÓ DE LA COVA DE LA FONT.

RUTA GUIADA POR UNO DE LOS RINCONES MÁS OMBRIVOS DE LA SERRA, DESDE ALFAFARA, PASANDO POR EL PARAJE DE LA FONT DEL TARRAGÓ, LA PENYA DEL XORRO, HASTA EL RACÓ DE LA COVA DE LA FONT.

Places limitades. Inscripció a / *Plazas limitadas. Inscripción en:*
serra_mariolaegva.es - 96 593 79 61

Col·laboradors / *Colaboradores:*

@GVAparcs
GVAParcsNaturals
parquesnaturales.gva.es

GENERALITAT VALENCIANA
parc natural de la serra de mariola

ÀREES PROTEGIDES: ELS NOSTRES TRESORS NATURALS
ÁREAS PROTEGIDAS: NUESTROS TESOROS NATURALES

LA COVA DE LA FONT (ALFAFARA)

Banyes de la Cova de la Font [foto: equip PN]

COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ...

Activitats de promoció i interpretació, divulgació i formació

La xarxa de parcs naturals enguany es va sumar a la commemoració del Dia Mundial de la Salut amb la campanya «Connecta amb la natura i millora la teua salut». Al Parc Natural de la Serra de Mariola es va voler aprofitar l'ocasió per a realitzar una activitat oferida al públic potser més diferent, amb una sessió de ioga a la natura amb la col·laboració de MasQi, empresa amb servei certificat per la *marca parcs naturals*. I com tots els anys, amb la campanya de commemoració del Dia Europeu dels Parcs, afavorida per la federació Europarc, enguany amb el lema «Àrees protegides: els nostres tresors naturals», es va tornar a Alfafara amb una ruta guiada per un dels racons més ombrívols de la serra, passant pel paratge de la font del Tarragó, la penya del Xorro, fins al racó de la Cova de la Font, amb una assistència ampla i diversa destacant la participació local i l'interés dels mitjans de comunicació comarcals (en aquest cas de ràdio). D'altra banda, en l'aspecte de la intervenció a jornades o fòrums, cal destacar la participació del parc amb el seu director conservador al I Simposi Ibèric sobre Conservació d'Ecosistemes Fontinals, organitzat per BioSciCat.

[Foto: coordinació ENP @CNParcs #PNSerriMariola]

COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ...

Projecte CRAN (cadires de rodes adaptades per a la natura)

Des de la coordinació dels parcs naturals valencians s'ha impulsat un projecte anomenat «Pugem amb tu» que ara ha iniciat les seues primeres passes, a partir de l'adquisició de dues cadires de rodes adaptades per a la natura (que ara anomenarem CRAN). Es tracta d'una iniciativa que pretén, d'una banda, fomentar modestament la integració social mitjançant l'accessibilitat al medi natural, i d'altra, donar a conèixer a col·lectius o particulars, potencials usuaris amb mobilitat reduïda, aquesta manera de connectar amb la natura que ens envolta. A l'abril es va realitzar una jornada interna per als equips dels parcs naturals al Centre d'Informació i a la ruta blava del PN de la Serra de Mariola, per a posar a prova aquestes cadires, amb dues persones que van tindre l'oportunitat de gaudir de la font de la Coveta com feia anys, i amb la intenció de començar a dinamitzar el seu ús a partir de l'organització d'un grup de voluntaris. Ací es preveu la realització d'algunes activitats per a la tardor.

Activitat popular de salta realitzada l'any 2010 amb grups familiars [foto: Parc Natural]

PER CONÉIXER, PER CONSERVAR...

Coneixes els crancs de riu? Saps què són els ofegabous?

El cranc de riu autòcton (*Austropotamobius pallipes*) es distribuïa abundantment per tots els trams alts i mitjans dels rius valencians, però a partir de la dècada dels vuitanta comença una important regressió fins a quedar a la vora de l'extinció. Hi ha diverses causes, com la degradació de l'hàbitat, etc., però la principal sens dubte ha sigut la introducció amb fins comercials d'espècies exòtiques invasores, especialment el cranc roig (*Procambarus clarkii*) d'origen americà, qui posseeix un ràpid creixement, competeix per l'hàbitat i per l'aliment, és molt voraç, i sobretot el més problemàtic és que transmet l'afanomicosi, una malaltia endèmica de l'espècie americana, produïda per un fong, que resulta letal per a l'espècie autòctona! El resultat d'aquesta situació va ser la pràctica desaparició de l'espècie, la qual cosa va portar l'Administració a la presa de mesures com la prohibició de la comercialització d'exemplars de cranc vius, la inclusió de l'espècie en el catàleg de fauna amenaçada baix la categoria d'en perill d'extinció i la consegüent posada en marxa d'una pla de conservació per a l'espècie. Des de ja fa una

dècada al PN de la Serra de Mariola es duu a terme coordinadament un projecte de recuperació i seguiment.

L'ofegabous (*Pleurodeles waltl*) és un amfibi, l'únic urodel, açò vol dir amfibi amb cua (que la manté durant tota la seua vida), que hi ha al nostre territori. En general hi ha una regressió de les poblacions d'amfibis globalment, grup importantíssim per la seua funció en els ecosistemes, com a depredadors d'insectes i preses d'altres animals. La problemàtica ve donada principalment per la degradació o la pèrdua de l'hàbitat, de punts d'aigua importants per a la seua reproducció, etc. A l'ofegabous en concret també l'afecta greument la presència d'espècies exòtiques com les carpes i altres peixos, que per desconeixement de vegades se solten a basses i altres punts sense saber els perjudicis ambientals que es poden causar. També es duu a terme a Mariola un projecte de recuperació d'aquesta espècie amenaçada des de fa uns anys.

Cal destacar que des de fa tres cursos, un centre educatiu d'Alcoi (Col·legi Sant Roc) realitza un projecte educatiu amb els crancs de riu autòctons i els ofegabous com a protagonistes, amb la col·laboració i la supervisió del Servei de Vida Silvestre i el Parc Natural de la Serra de Mariola. Els alumnes durant el curs coneixen la seua biologia, la seua problemàtica, treballen aspectes relacionats amb l'hàbitat en relació a altres disciplines de manera transversal, i s'afanyen per dur endavant la cria al centre escolar dels juvenils de cada espècie, que finalment seran alliberats per ells als punts determinats al Parc Natural en el transcurs d'una activitat al medi natural.

Solta d'ofegabous amb escolars [foto: V. Ferri, Finca Buixcaró]

Las llamas desatan la alarma en el Preventori

Dos llamadas al 112 han notificado el suceso y han alertado a la Policía Local que ha acudido a la zona y ha avisado a los Bomberos para la extinción del fuego

N. simón | 01.06.2019 | 19:54

página66
tú eres la noticia

Portada Actualidad Protagonistas Festes Deportes Comarques +PÀGINA66 VÍDEOS

SOBRESALTO

Un fuego en el Preventorio enciende las alertas

Una columna de humo en el paraje ha movilizado a Bomberos, Policía y Protección Civil

REDACCIÓN Sábado, 01 de Junio de 2019

CADENA

SE2

Plus: Alcoy directo

Radio Alcoy

TU WEB DE NOTICIAS

PORTADA RADIO A LA CARTA ALCOY COMARCAS ECONOMÍA CULTURA Y FIESTAS OPINIÓN

ESTÁ PASANDO Rescate Epi Beneixama Alcoi La Rosaleda

FUEGO

Susto en el Preventorio

Un incendio en una zona de matorrales ha sido rápidamente sofocado por los bomberos

sábado, 01 de junio de 2019

Compartir Twitter Whatsapp

QUÈ HA PASSAT?

Incendi al Preventori

La vesprada de l'1 de juny es va produir un incendi a l'àrea recreativa del Preventori, prop de l'inici de la ruta groga del Parc Natural, afectant una superfície d'uns cent metres quadrats, un rodal de xops adjacent, fet del qual la premsa local i les xarxes socials es van fer ressò per la popularitat de l'indret.

Com a comentari a banda, es pot dir que en aquesta estació, i sense reiteració de precipitacions, la persistència dels flocs de pelussa de les llavors del xop (*Populus nigra*) ha sigut prou evident. En general, i al fil del que es comenta, també és important recordar l'aplicació de totes les precaucions en totes les èpoques de l'any, tant en el desenvolupament de les diferents activitats que es puguen realitzar a la serra, com durant els trasllats d'un lloc a altre.

VULL PARTICIPAR

Vols posar-te en contacte amb nosaltres en relació a aquesta publicació? Pots fer-ho per mitjà d'aquesta adreça electrònica: serra_mariola@gva.es

Redacció:
equip tècnic del Parc Natural

Centre d'Informació del PN
Mas d'Ull de Canals, CV-795 km 17

Parc Natural de la Serra de Mariola
965937961, 679195215
serra_mariola@gva.es
www.parquesnaturales.gva.es/mariola
www.facebook.com/pnserrademariola

